Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

2 päivänä syyskuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Maksupalvelut sisämarkkinoilla – Direktiivi 2007/64/EY – 58 ja 60 artikla – Maksupalvelunkäyttäjä – Ilmoitus oikeudettomista maksutapahtumista – Maksupalveluntarjoajan vastuu näistä maksutapahtumista – Maksupalvelunkäyttäjän takaajan nostama vahingonkorvauskanne

Asiassa C-337/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Cour de cassation (Ranska) on esittänyt 16.7.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 23.7.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

DM ja

LR

vastaan

Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) – Alpes-Provence,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras (esittelevä tuomari) sekä tuomarit N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin ja K. Jürimäe,

julkisasiamies: H. Saugmandsgaard Øe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Ranskan hallitus, asiamiehinään N. Vincent ja E. de Moustier,

– Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek, J. Vláčil ja J. Očková,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan F. Meloncelli, avvocato dello Stato,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

– Euroopan komissio, asiamiehinään H. Tserepa-Lacombe ja T. Scharf,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.7.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta 13.11.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/64/EY (EUVL 2007, L 319, s. 1) 58 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä DM, joka on Groupe centrale automobiles -yhtiön (jäljempänä GCA-yhtiö) liikkeenhoitaja, ja LR, joka on mainitun yhtiön yhteisvastuullinen takaaja, ja toisaalta Caisse régionale de Crédit agricole mutuel d'Alpes-Provence (jäljempänä CRCAM) ja jossa on kyse CRCAM:n yleisestä sopimusperusteisesta korvausvastuusta sen laiminlyötyä tarkkaavaisuusvelvollisuutensa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 2007/64 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”Sisämarkkinoiden toteuttamiseksi on tärkeää, että kaikki [Euroopan unionin] sisäiset rajat poistetaan, jotta tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääoman on mahdollista liikkua vapaasti. Maksupalvelujen yhtenäismarkkinoiden asianmukainen toiminta on sen vuoksi keskeistä. Alan yhdenmukaisuuden puute kuitenkin estää tällä hetkellä maksupalvelujen yhtenäismarkkinoiden toiminnan.”

4 Direktiivin 2007/64 johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”Siksi on tärkeää luoda maksupalveluille [unionin] tasolla ajanmukainen ja yhtenäinen oikeudellinen kehys riippumatta siitä, ovatko palvelut yhteensopivia rahoitussektorin aloitteeseen perustuvan yhtenäisen euromaksualueen kanssa. Oikeudellisen kehyksen on oltava puolueeton, jotta varmistettaisiin kaikkien maksujärjestelmien kannalta tasavertaiset kilpailuolosuhteet kuluttajien valintamahdollisuuksien säilyttämiseksi. Tämä olisi merkittävä edistysaskel kuluttajien kustannusten, turvallisuuden ja tehokkuuden kannalta nykyisiin kansallisiin järjestelmiin verrattuna.”

5 Kyseisen direktiivin johdanto-osan 31 perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”Oikeudettomien tai virheellisesti toteutettujen maksutapahtumien riskien ja seurausten vähentämiseksi maksupalvelunkäyttäjän olisi ilmoitettava maksupalveluntarjoajalle mahdollisimman pian kaikki oikeudettomiksi tai virheellisesti toteutetuiksi väitetyt maksutapahtumat edellyttäen, että maksupalveluntarjoaja on täyttänyt tämän direktiivin mukaiset tietojenantovelvollisuutensa. Jos maksupalvelunkäyttäjä on noudattanut ilmoittamista koskevaa

määräaikaa, hänen olisi voitava esittää nuo vaatimukset kansallisen lainsäädännön mukaisten vanhentumisaikojen kuluessa. Tämä direktiivi ei saisi vaikuttaa maksupalvelunkäyttäjien ja maksupalveluntarjoajien välisiin muihin vaatimuksiin.”

6 Kyseisen direktiivin johdanto-osan 47 perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”Maksajan maksupalveluntarjoajan olisi otettava vastuu maksun oikeasta suorittamisesta, mukaan lukien erityisesti maksutapahtuman täysimääräisyys ja toteuttamisaika, sekä täysi vastuu muiden maksuketjun osapuolten laiminlyönneistä maksunsaajan tiliin saakka. Jos maksunsaajan maksupalveluntarjoajalle ei ole maksettu koko määrää, maksajan maksupalveluntarjoajan olisi mainitun vastuun seurauksena korjattava maksutapahtuma tai ilman aiheetonta viivytystä palautettava maksajalle kyseessä oleva osa maksutapahtumasta, tämän kuitenkaan rajoittamatta kansallisen lainsäädännön mukaisesti mahdollisesti esitettäviä vaatimuksia. Tämän direktiivin olisi koskettava ainoastaan maksupalvelunkäyttäjän ja maksupalveluntarjoajan välisiä sopimusvelvoitteita ja vastuita. – –”

7 Direktiivin 2007/64 1 artiklan 2 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Tässä direktiivissä vahvistetaan myös säännöt, jotka koskevat maksupalveluehtojen avoimuutta ja tietojenantovaatimuksia sekä maksupalvelunkäyttäjien ja maksupalveluntarjoajien oikeuksia ja velvollisuuksia, kun maksupalveluja tarjotaan tavanomaisena ammatti- tai liiketoimintana.”

8 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovelletaan [unionissa] annettaviin maksupalveluihin. Lukuun ottamatta 73 artiklaa, tämän direktiivin III ja IV osastoa sovelletaan ainoastaan, jos sekä maksajan että maksunsaajan maksupalveluntarjoajat tai maksutapahtuman yksinään suorittava maksupalveluntarjoaja sijaitsevat [unionissa].

2. Tämän direktiivin III ja IV osastoa sovelletaan euromääräisiin tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutan määräisiin maksupalveluihin.

3. Jäsenvaltiot voivat olla soveltamatta kaikkia tai osaa tämän direktiivin säännöksistä [luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 14.6.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston] direktiivin 2006/48/EY [(EUVL 2006, L 177, s. 1)] 2 artiklassa tarkoitettuihin laitoksiin, lukuun ottamatta mainitun artiklan ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa tarkoitettuja laitoksia.”

9 Saman direktiivin 4 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan

– –

7) ’maksajalla’ joko luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka on maksutilin haltija ja joka antaa maksutoimeksiannon kyseiseltä maksutililtä tai, jos maksutiliä ei ole, luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka antaa maksutapahtumaa koskevan toimeksiannon;

8) ’maksunsaajalla’ luonnollista tai oikeushenkilöä, joka on tarkoitettu maksutapahtuman kohteena olevien varojen vastaanottajaksi;

– –

10) ’maksupalvelunkäyttäjällä’ luonnollista tai oikeushenkilöä, joka käyttää maksupalvelua joko maksajan tai maksunsaajan tai molempien ominaisuudessa;

– –”

10 Saman direktiivin 51 artiklan 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jos maksupalvelunkäyttäjä ei ole kuluttaja, osapuolet voivat sopia, että 52 artiklan 1 kohtaa, 54 artiklan 3 kohtaa sekä 59, 61, 62, 63, 66 ja 75 artiklaa ei sovelleta kokonaisuudessaan tai osittain. Tällöin osapuolet voivat myös sopia muusta kuin 58 artiklassa säädetystä määräajasta.”

11 Direktiivin 2007/64 58 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Maksupalvelunkäyttäjällä on oikeus saada maksupalveluntarjoajalta hyvitys vain siinä tapauksessa, että hän ilmoittaa maksupalveluntarjoajalleen oikeudettomasta tai virheellisesti toteutetusta, muun muassa 75 artiklassa tarkoitettuun vaatimukseen oikeuttavasta maksutapahtumasta ilman aiheetonta viivytystä sen havaittuaan. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä, paitsi sellaisessa tapauksessa, jossa maksupalveluntarjoaja ei ole antanut tai asettanut saataville maksutapahtumaa koskevia tietoja III osaston mukaisesti.”

12 Tämän direktiivin 59 artiklan 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on vaadittava, että maksupalvelunkäyttäjän kiistäessä hyväksyneensä toteutetun maksutapahtuman tai väittäessä, että maksutapahtuma on virheellisesti toteutettu, hänen maksupalveluntarjoajansa on näytettävä, että maksutapahtuma oli todennettu, oikein kirjattu ja merkitty tileille eikä siihen ollut vaikuttanut tekninen vika tai muu häiriö.”

13 Kyseisen direktiivin 60 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on 58 artiklan soveltamista rajoittamatta varmistettava, että jos maksutapahtuma on toteutettu oikeudettomasti, maksajan maksupalveluntarjoaja palauttaa maksajalle kyseisen maksutapahtuman summan välittömästi ja tarvittaessa palauttaa veloitetun maksutilin sellaiseen tilaan, jossa se olisi ollut ilman oikeudettoman maksutapahtuman toteuttamista.

2. Muu rahallinen korvaus voi määräytyä maksajan ja hänen maksupalveluntarjoajansa väliseen sopimukseen sovellettavan lain mukaisesti.”

14 Mainitun direktiivin 75 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa säädettiin seuraavaa:

”Maksajan maksupalveluntarjoaja on maksajan käynnistämän maksutoimeksiannon osalta vastuussa maksajalle maksutapahtuman asianmukaisesta toteuttamisesta, jollei se voi osoittaa maksajalle ja tarvittaessa maksunsaajan maksupalveluntarjoajalle, että maksunsaajan maksupalveluntarjoaja on vastaanottanut maksutapahtuman summan 69 artiklan 1 kohdan mukaisesti, jolloin maksunsaajan maksupalveluntarjoaja on vastuussa maksunsaajalle maksutapahtuman asianmukaisesta toteuttamisesta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 58 artiklan, 74 artiklan 2 ja 3 kohdan sekä 78 artiklan soveltamista.

Jos maksajan maksupalveluntarjoaja on ensimmäisen alakohdan mukaisesti vastuussa, sen on ilman aiheetonta viivytystä palautettava maksajalle toteuttamatta jäänyt tai virheellisesti toteutettu maksutapahtuman summa ja tarvittaessa saatettava maksutili, jolta kyseinen summa oli veloitettu, siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman virheellistä maksutapahtumaa."

15 Direktiivin 2007/64 86 artiklan 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

"Jäsenvaltiot eivät saa pitää voimassa tai ottaa käyttöön muita kuin tässä direktiivissä annettuja säännöksiä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 30 artiklan 2 kohdan, 33 artiklan, 34 artiklan 2 kohdan, 45 artiklan 6 kohdan, 47 artiklan 3 kohdan, 48 artiklan 3 kohdan, 51 artiklan 2 kohdan, 52 artiklan 3 kohdan, 53 artiklan 2 kohdan, 61 artiklan 3 kohdan, 72 artiklan ja 88 artiklan soveltamista siltä osin kuin tähän direktiiviin sisältyy yhdenmukaistettuja säännöksiä."

16 Direktiivi 2007/64 on korvattu maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta 25.11.2015 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2015/2366 (EUVL 2015, L 337, s. 35).

17 Direktiivin 2015/2366 71 artiklan 1 kohta, 73 artiklan 1 kohta, 89 artiklan 1 kohta ja 107 artiklan 1 kohta vastaavat olennaisilta osin direktiivin 2007/64 58 artiklaa, 60 artiklan 1 kohtaa, 75 artiklan 1 kohdan ensimmäistä ja toista alakohtaa ja 86 artiklan 1 kohtaa.

Ranskan lainsäädäntö

18 Rahataloutta ja rahoitusmarkkinoita koskevan lain (code monétaire et financier), sellaisena kuin se on muutettuna maksupalvelujen tarjoamista koskevista vaatimuksista ja maksulaitosten perustamisesta 15.7.2009 annetulla asetuksella nro 2009-866 (ordonnance n° 2009-866, relative aux conditions régissant la fourniture de services de paiement et portant création des établissements de paiement; JORF 16.7.2009, teksti nro 13) (jäljempänä rahatalous- ja rahoitusmarkkinalaki), L. 133-18 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Jos kyseessä on oikeudeton maksutapahtuma, josta käyttäjä ilmoittaa L. 133-24 §:ssä säädettyjen ehtojen mukaisesti, maksajan maksupalveluntarjoajan on välittömästi palautettava maksajalle oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärä ja tarvittaessa palautettava veloitettu maksutili siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman oikeudettoman maksutapahtuman toteuttamista.

Maksaja ja hänen maksupalveluntarjoajansa voivat sopimuksen perusteella päättää lisäkorvauksesta."

19 Rahatalous- ja rahoitusmarkkinalain L. 133-24 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Maksupalvelunkäyttäjän on ilmoitettava maksupalveluntarjoajalleen oikeudettomasta tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta viipymättä ja viimeistään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä saamisoikeuden menetyksen uhalla, paitsi jos maksupalveluntarjoaja on jättänyt antamatta maksupalvelunkäyttäjälle tai asettamatta tämän saataville kyseistä maksutapahtumaa koskevia tietoja III osan 1 osaston IV luvun mukaisesti.

Jos maksupalvelunkäyttäjä ei ole luonnollinen henkilö, joka toimii muuten kuin ammattimaisesti, osapuolet voivat päättää poiketa tämän pykälän säännöksistä."

20 Siviililain (code civil), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, 1147 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Velallinen velvoitetaan maksamaan tarvittaessa vahingonkorvausta joko velvoitteen laiminlyönnin vuoksi tai velvoitteen täytäntöönpanossa myöhästymisen vuoksi aina, kun velallinen ei näytä, että laiminlyönti johtui ulkoisesta seikasta, jota ei voida lukea hänen syykseen, vaikka hän ei olisi toiminut vilpillisesti.”

21 Siviililain 2313 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Takaaja voi vedota velkojaa vastaan kaikkiin velalliselle ominaisiin, velasta luonnostaan johtuviin perusteisiin.

Hän ei kuitenkaan voi vedota täysin velallisen henkilökohtaisiin perusteisiin.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

22 CRCAM myönsi 22.12.2008 GCA-yhtiölle luoton avaamisen käyttötilille LR:n yhteisvastuullisella takaussitoumuksella.

23 Irtisanottuaan luoton CRCAM esitti maksuvaatimuksen LR:lle takaajana. LR väitti, että CRCAM oli toiminut virheellisesti suorittamalla kolmansille tilisiirtoja ilman GCA-yhtiön lupaa ja että näiden tilisiirtojen määrät oli vähennettävä häneltä perittävistä määristä.

24 Cour d’appel d’Aix-en-Provence (Aix-en-Provencen ylioikeus, Ranska) katsoi rahatalous- ja rahoitusmarkkinalain L. 133-24 §:n perusteella, ettei LR:n vastaväitteitä voitu ottaa tutkittavaksi, koska LR ei ollut noudattanut kyseisessä säännöksessä säädettyä 13 kuukauden määräaikaa, jonka kuluessa riidanalaiset siirrot on kiistettävä, ja että LR oli siten menettänyt oikeutensa.

25 LR toteaa Cour de cassationiin (ylin tuomioistuin, Ranska) tekemässään valituksessa, että hän on rahatalous- ja rahoitusmarkkinalain L. 133-24 §:n nojalla menettänyt oikeutensa riitauttaa kyseiset tilisiirrot, koska hän ei ole noudattanut tältä osin säädettyä 13 kuukauden määräaikaa.

26 LR väittää kuitenkin, ettei rahatalous- ja rahoitusmarkkinalain L. 133-18 §:ssä säädetty maksupalvelunkäyttäjän pankille ilmoittamien oikeudettomien maksutapahtumien välitön palauttaminen ole esteenä sille, että pankille syntyy yleisen järjestelmän mukainen korvausvastuu, jos se on laiminlyönyt tarkkaavaisuusvelvollisuutensa.

27 LR:n mukaan se, että CRCAM toteutti pääasiassa kyseessä olevat tilisiirrot ilman GCA-yhtiön lupaa, on sopimusrikkomus, joka on korvattava siviililain 1147 §:n nojalla, koska hän ei vetoa perusteeseen, joka koskee GCA-yhtiötä henkilökohtaisesti, vaan se koskee myös häntä suoraan.

28 LR katsoo, että cour d’appel d’Aix-en-Provence on rikkonut muun muassa siviililain 1147 §:ää, kun se on katsonut, että LR:n vastaväitteet, jotka koskivat pääasiassa tilisiirtojen kohteena olevia summia, oli oikeudenmenetyksen vuoksi jätettävä tutkimatta, koska kyseisen tilin toimintaa säänneltiin raha- ja rahoitusmarkkinalain säännöksissä.

29 Näissä olosuhteissa Cour de cassation on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiivin 2007/64] 58 artiklaa tulkittava siten, että siinä otetaan käyttöön oikeudettomien tai virheellisesti toteutettujen maksutapahtumien osalta maksupalveluntarjoajan vastuuta koskeva järjestelmä, jolla suljetaan pois mahdollisuus nostaa yleisen lainsäädännön mukainen vahingonkorvauskanne, joka perustuu samojen tekojen perusteella siihen, että kyseinen palveluntarjoaja on laiminlyönyt sille kansallisessa lainsäädännössä asetetut velvoitteet, etenkin siinä tapauksessa, että maksupalvelunkäyttäjä ei ole 13 kuukauden kuluessa tilin veloittamisesta ilmoittanut maksupalveluntarjoajalle, että maksutapahtuma oli oikeudeton tai virheellisesti toteutettu?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko sama artikla esteenä sille, että maksupalvelunkäyttäjän takaaja vetoaa samojen tekojen perusteella maksupalveluntarjoajan, joka on takauksen saaja, yleiseen siviilioikeudelliseen vahingonkorvausvastuuseen riitauttaakseen vakuuden kohteena olevan velan määrän?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

30 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 2007/64 58 artiklaa ja 60 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että maksupalvelunkäyttäjä voi saattaa maksupalveluntarjoajan vastuuseen muun kuin näissä artikloissa säädetyn vastuujärjestelmän perusteella, kun maksupalvelunkäyttäjä on laiminlyönyt mainitussa 58 artiklassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuutensa.

31 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tulkitsemiseksi on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös on. Myös unionin oikeuden säännöksen syntyhistoriasta voi ilmetä sen tulkinnan kannalta merkityksellisiä seikkoja (tuomio 24.3.2021, MCP, C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Ensinnäkin direktiivin 2007/64 60 artiklan, jonka otsikko on ”Maksupalveluntarjoajan vastuu oikeudettomista maksutapahtumista”, 1 kohdan sanamuodosta on todettava, että siinä säädetään, että jäsenvaltioiden on tämän direktiivin 58 artiklan soveltamista rajoittamatta varmistettava, että jos maksutapahtuma on toteutettu oikeudettomasti, maksajan maksupalveluntarjoaja palauttaa maksajalle kyseisen maksutapahtuman summan välittömästi ja tarvittaessa palauttaa veloitetun maksutilin sellaiseen tilaan, jossa se olisi ollut ilman oikeudettoman maksutapahtuman toteuttamista.

33 Toisaalta kyseisen direktiivin 58 artiklassa, johon direktiivin 60 artiklan 1 kohdassa viitataan, asetetaan maksupalvelunkäyttäjälle yleinen velvollisuus ilmoittaa kaikista oikeudettomista tai virheellisesti toteutetuista maksutapahtumista. Tällaisen maksutapahtuman korjaaminen on mahdollista vain, jos käyttäjä ilmoittaa siitä maksupalveluntarjoajalleen viimeistään 13 kuukauden kuluttua kyseisestä veloituksesta.

34 Näin ollen direktiivin 2007/64 60 artiklan 1 kohdassa tehdystä viittauksesta direktiivin 58 artiklaan ja kyseisen direktiivin johdanto-osan 31 perustelukappaleesta seuraa, että maksupalveluntarjoajan vastuuta koskevaa järjestelmää voidaan soveltaa tapauksissa, joissa on kyse oikeudettomasta maksusta, vain, jos maksupalvelunkäyttäjä ilmoittaa kaikista oikeudettomista maksutapahtumista mainitulle maksupalveluntarjoajalle.

35 Tältä osin direktiivin 2007/64 60 artiklan 1 kohdassa oleva ilmaisu ”58 artiklan soveltamista rajoittamatta” merkitsee – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 40 kohdassa –, että kyseisen direktiivin 58 artiklaa on noudatettava, mikä merkitsee sitä, että maksupalveluntarjoajaa ei voida saattaa vastuuseen oikeudettomasta maksutapahtumasta kyseisessä 58 artiklassa säädetyn määräajan päätyttyä.

36 Tästä seuraa, että käyttäjä, joka ei ole ilmoittanut maksupalveluntarjoajalleen oikeudettomasta liiketoimesta 13 kuukauden kuluessa sen veloittamisesta, ei voi saattaa tätä maksupalveluntarjoajaa vastuuseen myöskään yleisten oikeussääntöjen perusteella, eikä hän näin ollen voi saada palautusta tämän oikeudettoman liiketoimen osalta.

37 Toiseksi direktiivin 2007/64 60 artiklan 1 kohdan asiayhteyteen perustuva tulkinta vahvistaa mainitun säännöksen sanamuodon mukaisen tulkinnan.

38 Aluksi on näet todettava, että kyseisen direktiivin 58 ja 60 artikla kuuluvat viisi lukua käsittävän IV osaston, jonka otsikko on ”Oikeudet ja velvollisuudet, jotka liittyvät maksupalvelujen tarjoamiseen ja käyttöön”, II lukuun, jonka otsikko on ”Maksutapahtumien hyväksyminen”, ja ilmoitusmenettelyä koskevaa 13 kuukauden enimmäisaikaa sovelletaan sekä mainitun direktiivin 60 artiklassa tarkoitettuihin oikeudettomiin maksutapahtumiin että saman direktiivin 75 artiklassa tarkoitettuihin toteutumatta jääneisiin tai virheellisesti toteutettuihin maksutapahtumiin.

39 Tämän vastuujärjestelmän systematiikassa maksupalvelunkäyttäjän velvollisuus ilmoittaa kaikista oikeudettomista maksutapahtumista on edellytys sille, että mainittua järjestelmää voidaan soveltaa käyttäjän – jota kutsutaan myös maksajaksi tietyissä direktiivin 2007/64 säännöksissä – hyväksi.

40 Tämän jälkeen on todettava, että kyseisen direktiivin 59 artiklassa säädetään oikeudettomiin maksutapahtumiin perustuvaa vastuuta koskevan järjestelmän osalta maksupalvelunkäyttäjälle suotuisasta todistustaakasta. Lähtökohtana on, että todistustaakka on maksupalveluntarjoajalla, jonka on osoitettava, että liiketoimi on todennettu, oikein kirjattu ja merkitty tileille. Käytännössä kyseisessä 59 artiklassa säädetty todistelujärjestelmä johtaa siihen, että jos mainitun direktiivin 58 artiklassa tarkoitettu ilmoitus on tehty siinä säädetyssä määräajassa, maksupalveluntarjoajalla on kyseisen direktiivin 60 artiklan 1 kohdan mukainen velvollisuus palauttaa maksu välittömästi.

41 On kuitenkin todettava, että direktiivin 2007/64 86 artiklassa, jonka otsikko on ”Täysi yhdenmukaistaminen”, säädetään, että ”jäsenvaltiot eivät saa pitää voimassa tai ottaa käyttöön muita kuin tässä direktiivissä annettuja säännöksiä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta [useiden tässä yhteydessä lueteltujen säännösten] soveltamista siltä osin kuin tähän direktiiviin sisältyy yhdenmukaistettuja säännöksiä”. Mikään saman direktiivin 58, 59 ja 60 artiklasta ei kuulu säännöksiin, joiden osalta jäsenvaltioille annetaan 86 artiklassa liikkumavara niiden täytäntöönpanossa.

42 Tästä seuraa, että direktiivin 2007/64 60 artiklan 1 kohdassa sekä 58 ja 59 artiklassa säädetty maksupalveluntarjoajien vastuuta koskeva järjestelmä on yhdenmukaistettu täydellisesti, joten jäsenvaltiot eivät voi pitää voimassa rinnakkaista vastuujärjestelmää saman tapahtuman perusteella.

43 Kolmanneksi direktiivin 2007/64 58 artiklan ja 60 artiklan 1 kohdan teleologinen tulkinta vahvistaa näiden säännösten sanamuodon mukaisen ja asiayhteyteen perustuvan tulkinnan.

44 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 58 kohdassa, muun muassa kyseisen direktiivin johdanto-osan ensimmäisestä ja neljännestä perustelukappaleesta ilmenee, että unionin lainsäätäjä on pyrkinyt luomaan maksupalvelujen yhtenäismarkkinat korvaamalla 27 olemassa olevaa kansallista järjestelmää, joiden rinnakkaiselo aiheutti sekaannusta ja aiheutti oikeusvarmuuden puutteen, yhdenmukaistetulla oikeudellisella säännöstöllä, jossa määritellään maksupalvelunkäyttäjien ja -tarjoajien oikeudet ja velvollisuudet.

45 Direktiivillä 2007/64 käyttöön otetun oikeudettomia tai virheellisesti toteutettuja maksutapahtumia koskevan yhdenmukaistetun vastuujärjestelmän rinnalla voi toimia kansallisessa oikeudessa säädetty vaihtoehtoinen vastuujärjestelmä, joka perustuu samoihin tosiseikkoihin ja samaan perusteeseen, vain, jos näin yhdenmukaistetulle järjestelmälle ei aiheuteta haittaa eikä vaaranneta kyseisen direktiivin tavoitteita ja tehokasta vaikutusta.

46 Tästä seuraa, että rinnakkainen vastuujärjestelmä, jossa maksupalvelunkäyttäjä voisi saattaa maksupalveluntarjoajansa vastuuseen oikeudettomasta maksutapahtumasta, vaikka hän ei ole noudattanut 13 kuukauden määräaikaa eikä ole ilmoittanut kyseisestä oikeudettomasta maksutapahtumasta, olisi ristiriidassa direktiivin 2007/64 kanssa.

47 Neljänneksi direktiivin 2007/64 syntyhistoria tukee kyseisen direktiivin 60 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaista, asiayhteyteen perustuvaa ja teleologista tulkintaa.

48 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 44–46 kohdassa, direktiivin 2007/64 antamiseen johtaneen lainsäädäntöprosessin aikana osoittautui pian välttämättömäksi asettaa ilmoittamista koskeva yhdenmukainen määräaika maksupalvelunkäyttäjälle oikeudettoman, toteuttamattoman tai virheellisesti toteutetun maksutapahtuman yhteydessä näiden palvelujen käyttäjän ja niiden tarjoajan oikeusvarmuuden turvaamiseksi.

49 Tässä yhteydessä sekä Euroopan unionin neuvoston puheenjohtaja 15.6.2006 päivätyissä ehdotuksissaan (8623/06 ADD), Euroopan parlamentti erityisesti 20.9.2006 päivätyssä raportissaan, joka koskee ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksupalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivien 97/1/EY, 2000/12/EY ja 2002/65/EY muuttamisesta (KOM(2005) 603 – C6-0411/2005 – 2005/0245(COD)), että talous- ja sosiaalikomitea 23.12.2006 päivätyssä lausunnossaan, jonka aiheena on ”Yhteisön Lissabon-ohjelman toteuttaminen – Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksupalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivien 97/7/EY, 2000/12/EY ja 2002/65/EY muuttamisesta” (KOM(2005) 603 lopullinen) toivat esiin tarpeen varmistaa oikeusvarmuus ja tässä tarkoituksessa säätää, että maksutapahtuman on maksupalvelunkäyttäjän ilmoittamismääräajan päättyessä oltava luonteeltaan lopullinen.

50 Unionin lainsäätäjä päätti näin ollen sisällyttää velvollisuuden ilmoittaa oikeudettomista tai virheellisesti toteutetuista maksutapahtumista erilliseen säännökseen, eli direktiivin 2007/64 58 artiklaan, jossa vahvistetaan 13 kuukauden enimmäisaika, ja lisätä maksupalveluntarjoajan vastuuta koskevaan säännökseen, eli kyseisen direktiivin 60 artiklaan, nimenomaisen viittauksen tähän velvollisuuteen.

51 Unionin lainsäätäjä on tällä tavoin vahvistanut mahdollisimman selvästi yhteyden maksupalveluntarjoajan vastuun ja sen välillä, että kyseisten palvelujen käyttäjä noudattaa 13 kuukauden enimmäisaikaa ilmoittaa kaikista oikeudettomista maksutapahtumista voidakseen saattaa kyseisen palveluntarjoajan tästä syystä vastuuseen. Näin toimiessaan se päätti myös yksiselitteisesti olla antamatta maksupalvelunkäyttäjälle mahdollisuutta nostaa vahingonkorvauskanne maksupalveluntarjoajaa vastaan oikeudettomista maksutapahtumista tämän määräajan päätyttyä.

52 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2007/64 58 artiklaa ja 60 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että maksupalvelunkäyttäjä voi saattaa maksupalveluntarjoajan vastuuseen muun kuin näissä artikloissa säädetyn vastuujärjestelmän perusteella, jos maksupalvelunkäyttäjä on laiminlyönyt mainitussa 58 artiklassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuutensa.

Toinen kysymys

53 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään lähinnä, onko, jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, direktiivin 2007/64 58 artiklaa ja 60 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että maksupalvelunkäyttäjän takaaja vetoaa takauksen saajana olevan maksupalveluntarjoajan siviilioikeudelliseen vahingonkorvausvastuuseen sillä perusteella, että maksupalveluntarjoaja on laiminlyönyt oikeudettomaan maksutapahtumaan liittyvät velvoitteensa, riitauttaakseen vakuuden kohteena olevan velan määrän yleisen sopimusperusteista vastuuta koskevan kansallisen järjestelmän perusteella.

54 On todettava yhtäältä, että direktiivin 2007/64 1 artiklan 2 kohdassa säädetään, että mainitussa direktiivissä vahvistetaan maksupalvelunkäyttäjien ja maksupalveluntarjoajien oikeudet ja velvollisuudet, kun maksupalveluja tarjotaan tavanomaisena ammatti- tai liiketoimintana, sen johdanto-osan 47 perustelukappaleen mukaisesti, jonka mukaan mainittu direktiivi koskee ainoastaan ”maksupalvelunkäyttäjän ja maksupalveluntarjoajan välisiä sopimusvelvoitteita ja vastuita”.

55 Toisaalta direktiivin 2 artiklassa säädetään, että mainittua direktiiviä sovelletaan unionissa annettaviin maksupalveluihin, ja siinä täsmennetään, että saman direktiivin IV osastoa, joka sisältää 58–60 artiklan, sovelletaan ainoastaan, jos sekä maksajan että maksunsaajan maksupalveluntarjoajat tai maksutapahtuman yksinään suorittava maksupalveluntarjoaja sijaitsevat unionissa.

56 Viimeksi mainituista säännöksistä ilmenee siten, että direktiivi 2007/64 koskee maksupalvelunkäyttäjän ja maksupalveluntarjoajan välisiä suhteita eikä missään kyseisen direktiivin säännöksessä mainita maksupalvelunkäyttäjän takaajaa.

57 Direktiivin 2007/64 4 artiklan 10 alakohdassa olevan määritelmän mukaan maksupalvelunkäyttäjällä tarkoitetaan luonnollista tai oikeushenkilöä, joka käyttää maksupalvelua joko maksajan tai maksunsaajan tai molempien ominaisuudessa. Kyseisen artiklan 7 alakohdassa puolestaan määritellään ”maksaja” siten, että sillä tarkoitetaan joko luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka on maksutilin haltija ja joka antaa maksutoimeksiannon kyseiseltä maksutililtä tai, jos maksutiliä ei ole, luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka antaa maksutapahtumaa koskevan toimeksiannon, ja 8 alakohdassa ”maksunsaaja” siten, että sillä tarkoitetaan luonnollista tai oikeushenkilöä, joka on tarkoitettu maksutapahtuman kohteena olevien varojen vastaanottajaksi.

58 Takaussopimus on kuitenkin velkojan ja velallisen välisestä sopimuksesta erillinen sopimus, jolla takaaja, joka on viimeksi mainittuun sopimussuhteeseen nähden kolmas henkilö, takaa, että velkoja, tässä tapauksessa maksupalveluntarjoaja, saa takaisin sen, minkä velallinen, tässä tapauksessa maksupalvelunkäyttäjä, mahdollisesti joutuu suorittamaan taatun velvoitteen mukaisesti, eli velallisen velan.

59 Tästä syystä takaaja ei kuulu maksupalvelunkäyttäjän käsitteen piiriin, sillä sen rooli ei muistuta mitenkään direktiivin 2007/64 4 artiklan 7 alakohdassa tarkoitetun maksajan tai 8 alakohdassa tarkoitetun maksunsaajan roolia.

60 Kyseisessä direktiivissä säädetään siten ainoastaan maksupalveluntarjoajien ja maksupalvelunkäyttäjien oikeuksista ja velvollisuuksista, eikä se koske maksupalvelunkäyttäjien takaajia.

61 Direktiivin 2007/64 60 artiklan 1 kohdassa säädetystä maksupalveluntarjoajan vastuuta koskevasta järjestelmästä on todettava, että kyseisessä säännöksessä mainitaan vain maksaja oikeudetonta maksutapahtumaa koskevan palautuksen saajana.

62 Kyseisen direktiivin 58 artiklassa puolestaan asetetaan siinä säädetty ilmoittamisvelvollisuus maksupalvelunkäyttäjälle ainoastaan sillä edellytyksellä, että maksupalveluntarjoaja on antanut tai asettanut kyseisen käyttäjän saataville oikeudetonta, toteuttamatta jäänyttä tai virheellisesti toteutettua maksutapahtumaa koskevat tiedot III osaston mukaisesti.

63 Kuten julkisasiamies on pääasiallisesti korostanut ratkaisuehdotuksensa 86 kohdassa, direktiivin 2007/64 60 artiklan 1 kohdassa säädetty vastuujärjestelmä perustuu siten maksupalveluntarjoajan tietojenantovelvollisuuden ja maksupalvelunkäyttäjän 13 kuukauden määräaikaan sidotun velvollisuuden ilmoittaa oikeudettomista maksutapahtumista väliseen tasapainoon, joka mahdollistaa kyseisen palveluntarjoajan ankaran vastuun syntymisen ilman, että käyttäjän tarvitsee osoittaa virhettä tai laiminlyöntiä.

64 Maksupalvelunkäyttäjän takaaja ei näin ollen voi käyttää direktiivin 2007/64 60 artiklan 1 kohdassa säädettyä vastuujärjestelmää voidakseen saattaa maksupalveluntarjoajan vastuuseen maksutapahtumista, joita maksupalvelunkäyttäjä ei ole oikeuttanut, vaan takaajan on turvauduttava hänelle kansallisessa oikeudessa annettuihin mahdollisuuksiin. Näin ollen takaajan ei voida edellyttää noudattavan kyseisen direktiivin 58 artiklassa säädettyä velvollisuutta ilmoittaa tällaisista maksutapahtumista.

65 Ranskan ja Tšekin hallitusten väitettä, jonka mukaan olisi olemassa vaara direktiivin 2007/64 säännösten kiertämisestä, jos oikeudettomia maksutapahtumia koskeva ilmoittamisvelvollisuus ei koskisi maksupalvelunkäyttäjän takaajaa, ei voida hyväksyä.

66 Kuten tämän tuomion 58–60 kohdasta ilmenee, maksupalveluntarjoajan ja takaajan välistä takaussopimusta ei näet säännellä direktiivin 2007/64 säännöksillä eikä millään muullakaan unionin oikeuden välineellä. Tällaiseen sopimukseen sovelletaan siis edelleen sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia.

67 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 94 kohdassa, on niin, että jos sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään, maksupalveluntarjoaja voi joutua vastaamaan maksutapahtuman toteuttamisessa tapahtuneen huolimattomuutensa seurauksista muun muassa silloin, kun se ei ole varmistanut, että maksupalvelunkäyttäjä oli todella oikeuttanut tämän maksutapahtuman, koska tällaisesta huolimattomuudesta on aiheutunut vahinkoa takaajan kaltaiselle kolmannelle osapuolelle.

68 Tältä osin takaajan mahdollisuus vedota kansalliseen lainsäädäntöön lieventääkseen takauksen saanutta velkojaa koskevia velvoitteitaan siinä tapauksessa, että velkoja on toiminut huolimattomasti toteuttaessaan maksutapahtuman, ei vaikuta mitenkään velkojan ja velallisen väliseen sopimussuhteeseen eli maksupalveluntarjoajan ja maksupalvelunkäyttäjän väliseen sopimussuhteeseen, jota puolestaan säännellään direktiivin 2007/64 säännöksillä.

69 Edellä esitetystä seuraa, että toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2007/64 58 artiklaa ja 60 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että maksupalvelunkäyttäjän takaaja vetoaa sillä perusteella, että maksupalveluntarjoaja on laiminlyönyt oikeudettomaan maksutapahtumaan liittyvät velvoitteensa, takauksen saajana olevan maksupalveluntarjoajan siviilioikeudelliseen vahingonkorvausvastuuseen riitauttaakseen vakuuden kohteena olevan velan määrän yleisen sopimusperusteista vastuuta koskevan kansallisen järjestelmän perusteella.

Oikeudenkäyntikulut

70 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta 13.11.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/64/EY 58 artiklaa ja 60 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että maksupalvelunkäyttäjä voi saattaa maksupalveluntarjoajan vastuuseen muun kuin näissä artikloissa säädetyn vastuujärjestelmän perusteella, jos maksupalvelunkäyttäjä on laiminlyönyt mainitussa 58 artiklassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuutensa.

2) Direktiivin 2007/64 58 artiklaa ja 60 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että maksupalvelunkäyttäjän takaaja vetoaa sillä perusteella, että maksupalveluntarjoaja on laiminlyönyt oikeudettomaan maksutapahtumaan liittyvät velvoitteensa, takauksen saajana olevan maksupalveluntarjoajan siviilioikeudelliseen vahingonkorvausvastuuseen riitauttaakseen vakuuden kohteena olevan velan määrän yleisen sopimusperusteista vastuuta koskevan kansallisen järjestelmän perusteella.

Allekirjoitukset